

Врз основа на член 75 од Изборниот законик (Пречистен текст), објавен во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 54/2011, Советот за радиодифузија, на второто продолжение од 9-та седница, одржано на 21 април 2011 година, донесе

ПРАВИЛНИК ЗА РАМНОПРАВЕН ПРИСТАП ВО МЕДИУМСКОТО ПРЕТСТАВУВАЊЕ ЗА ВРЕМЕ НА ИЗБОРНА КАМПАЊА

I ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој Правилник се пропишуваат облиците на изборно медиумско претставување за време на изборна кампања, начинот на обезбедување рамноправен пристап во претставувањето на учесниците во изборниот процес во сите облици на изборно медиумско претставување и начинот на известување за време на изборниот молк во програмите на радиодифузерите за време на изборните кампањи за избор на:

- претседател на РМ;
- пратеници во Собранието на РМ;
- членови на Советите на општините и Советот на градот Скопје и градоначалници на општините и градоначалник на градот Скопје.

Правилникот не навлегува во уредувачката политика, во самостојноста и во независноста на радиодифузерите.

Поимник

Член 2

Одредени поими во овој Правилник го имаат следново значење:

1. Организатори на изборна кампања се кандидати, политички партии, коалиции или групи избирачи кои ја организираат и/или учествуваат во изборната кампања;

2. Облици на изборно медиумско претставување се: дневно-информативните емисии, програмите што им овозможуваат директен пристап на организаторите на изборната кампања до публиката/гласачите, и посебните информативни емисии;

3. Дневно-информативни емисии се сите изданија на радио и на телевизиските вести и дневници;

4. Директен пристап до публиката/гласачите се облиците на бесплатно политичко претставување и на платено политичко рекламирање, преку кои организаторите на изборна кампања слободно ги промовираат своите програми, ставови и кандидати;

5. Бесплатно политичко претставување е директен пристап на организаторите на изборната кампања до публиката/гласачите, преку кој слободно и без паричен надоместок се промовираат изборните програми, ставовите и кандидатите;

6. Платено политичко рекламирање е директен пристап на организаторите на изборна кампања до публиката/гласачите, преку кој за паричен надоместок се промовираат изборните програми, ставовите и кандидатите. Видови платено политичко рекламирање се: огласи, соопштенија, политички изборни спотови, музички спотови што функционираат како химни на организаторите на изборната кампања, преноси или снимки од митинзи, средби и други настапи на организаторите на изборна кампања;

7. Посебни информативни програми се:

a) програми наменети за информирање на граѓаните за начинот и за техниката на гласањето и за остварувањето на избирачкото право; и

b) информативно-политички програми жанровски реализирани како интервјуа, дебати или тв/радио соочувања:

- актуелно-информативни програми,
- актуелно-информативни програми со документаристички пристап,
- тематски специјализирани информативни програми.

Општи принципи

Член 3

Јавниот радиодифузен сервис, и оние трговски радиодифузни друштва што одлучиле да ги покриваат изборите, должни се тоа да го прават на правичен, на избалансиран и на непристрасен начин во својата вкупна програма.

Член 4

Без оглед на јазикот на кој го емитуваат својот програмски сервис, радиодифузерите се должни за време на изборната кампања на организаторите на кампањата да им овозможат подеднакви услови за пристап до сите облици на изборно медиумско претставување, во согласност со овој Правилник.

Член 5

Покрај облиците на изборно медиумско претставување наведени во овој Правилник, радиодифузерите имаат уредувачка слобода и други свои програми да користат во функција на изборите. Во таков случај, мора да го почитуваат принципот на избалансираност, и на сите организатори на изборната кампања да им обезбедат рамноправен медиумски пристап.

Од ова правило се изземаат програмите наменети за малолетната публика.

Член 6

Радифузерите ќе овозможат избалансирано покривање на изборите во сите облици на изборно медиумско претставување на следниов начин:

1. За претседателските избори, во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за претседател и во првиот и во вториот круг од изборите.

2. За парламентарните избори, во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за пратеници.

3. За локалните избори:

- за избор на градоначалник, во согласност со принципот на еднаквост за сите кандидати за градоначалници и во првиот и во вториот круг од изборите;

- за избор на членови на советите на општините и на градот Скопје, за радиодифузерите на државно и регионално ниво во согласност со принципот на пропорционалност според бројот на потврдени листи на кандидати за членови на советите на општините и на градот Скопје, а за радиодифузерите на локално ниво во согласност со принципот на еднаквост.

Од принципот на пропорционалност, односно еднаквост, се иззема платеното политичко рекламирање.

Член 7

За време на изборната кампања и во периодот на изборниот молк, радиодифузерите не смеат да емитуваат огласи и реклами финансирани од Буџетот на Република Македонија, од буџетите на општините и на градот Скопје, и на сите други лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања.

Член 8

Уредници, новинари, водители на програма и презентери, ангажирани во подготвување програми на радиодифузерите, не смеат да учествуваат во подготовки и во реализирање на изборна кампања.

Доколку се определат за активност во функција на нечија изборна кампања, нивниот ангажман во програмите на радиодифузерите треба да мирува сè до завршувањето на изборната кампања, како и во деновите на изборниот молк.

Член 9

Радифузерите во своите програми не смеат да емитуваат содржини што се насочени кон насилно уривање на уставниот поредок на Република Македонија или кон поттикнување или повикување на воена агресија или на разгорување на национална, расна, полова или верска омраза и нетрпеливост.

Доколку се појават ситуации од став 1 на овој член, радиодифузерите можат да го остварат своето право на информирање на јавноста така што ќе се оградат од тие содржини, односно за нив ќе

обезбедат дополнителен фактички, критички контекст со што ќе се намалат негативната конотација или обвинението содржани во нив.

Член 10

Радиодифузерите се должни да го снимаат излезниот сигнал на својата програма за време на изборната кампања, за време на изборниот молк и на денот на одржување на изборите, а снимките од целокупната програма да ги чуваат најмалку 30 дена по завршување на изборите.

На барање на Советот за радиодифузија, радиодифузерите се должни најдоцна во рок од 48 часа од добивањето на барањето, на Советот да му достават снимки од бараната програма, како и други документи, податоци и информации наведени во барањето.

Времетраење на изборната кампања

Член 11

Изборната кампања започнува 20 дена пред денот определен за одржување на изборите.
Изборната кампања завршува 24 часа пред денот на изборите.

MPT

Член 12

Јавниот радиодифузен сервис (MPT) е должен да ја следи изборната кампања, односно да објавува информации за целината на изборниот процес, за законската регулатива за изборите, за активностите на сите учесници во изборната постапка, како и за текот на гласањето и за резултатите од изјаснувањето на граѓаните.

Јавниот радиодифузен сервис е должен без надоместок во соработка со ДИК да ги информира граѓаните за начинот и техниката на гласање.

MPT има обврска да обезбеди редовно информирање за изборниот процес и за лицата со оштетен слух.

II ОБЛИЦИ НА ИЗБОРНО МЕДИУМСКО ПРЕТСТАВУВАЊЕ

1. ДНЕВНО-ИНФОРМАТИВНИ ЕМИСИИ

Член 13

Воден од професионалните новинарски принципи и стандарди при известувањето од изборната кампања радиодифузерот е должен во дневно-информативните емисии да обезбеди избалансирано покривање на активностите на организаторите на изборна кампања, согласно со принципите на пропорционалност, односно еднаквост утврдени во член 6 од овој Правилник.

При утврдувањето на избалансираноста на покривањето на изборите ќе се има предвид интензитетот на активностите во рамките на кампањите на организаторите на изборна кампања.

Член 14

Коментарите во врска со изборната кампања емитувани во дневно-информативните емисии треба да бидат одвоени како посебни прилози, и да бидат означени или со името и презимето на авторот, или како редакциски коментар.

Член 15

Известувањето за редовните активности на државните органи, органите на општините и на градот Скопје, на државните институции и организации, како и за активностите на правни и на други лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања, во програмите на радиодифузерите, во периодот на изборната кампања не смее да биде во функција на изборно медиумско претставување на ниту еден политички субјект.

2. ДИРЕКТЕН ПРИСТАП ДО ПУБЛИКАТА/ГЛАСАЧИТЕ

Член 16

Во директниот медиумски пристап до публиката/гласачите не е дозволено учество на малолетници.

Член 17

Радиодифузерите мора да одбијат емитување директен медиумски пристап до публиката/гласачите, доколку е насочен кон насилно уривање на уставниот поредок или кон поттикнување или повикување на воена агресија, или кон разгорување национална, расна, полова или верска омраза и нетрпеливост, или доколку во директниот пристап до публиката/гласачите учествуваат малолетници.

2.1. Бесплатно политичко претставување

Член 18

Јавниот радиодифузен сервис е должен да емитува бесплатно политичко претставување така што ќе обезбеди избалансирано време за организаторите на изборната кампања, согласно со принципите на пропорционалност, односно еднаквост утврдени во член 6 од овој Правилник.

Трговските радиодифузни друштва кои ќе одлучат да емитуваат бесплатно политичко претставување, должни се на организаторите на изборната кампања да им обезбедат избалансирано време за бесплатно политичко претставување, согласно со принципите на пропорционалност, односно еднаквост утврдени во член 6 од овој Правилник.

Член 19

Бесплатното политичко претставување мора да биде соодветно и видливо означено како „бесплатно политичко претставување“ во текот на целото времетраење на емитувањето.

Член 20

Датумот и редоследот за емитување бесплатно политичко претставување на организаторите на изборната кампања се утврдува со ждрепка.

2.2. Платено политичко рекламирање

Член 21

Јавниот радиодифузен сервис не смее да емитува платено политичко рекламирање.

Член 22

Трговските радиодифузни друштва можат да емитуваат 15 минути платено политичко рекламирање на еден реален час со тоа што, од нив најмногу две третини, односно 10 минути на еден реален час можат да одвојат за еден учесник во изборната кампања.

Поимот - реален час - го означува времето што изминува од почетокот до крајот на еден час сметано според часовникот.

Член 23

Времето за платено политичко рекламирање не може да се собира и да се емитува наеднаш, во континуитет, како вкупно дозволено време за платено политичко рекламирање.

Дозволеното време за рекламирање на еден реален час емитувана програма согласно член 93 став 3 од Законот за радиодифузната дејност не може да се користи за платено политичко рекламирање.

Член 24

Платеното политичко рекламирање треба да биде соодветно и видливо означено како „платено политичко рекламирање“ во текот на целото времетраење на емитувањето, и со најавна и со одјавна шпица треба да биде јасно издвоено од другиот дел на програмата и од другите рекламни спотови, од телешопинг спотовите и од другите облици на рекламирање.

Член 25

Цените за платено политичко рекламирање што ќе ги утврдат трговските радиодифузни друштва мора да бидат еднакви за сите организатори на изборна кампања и не смеат да се менуваат во текот на кампањата.

Член 26

Во сите облици платено политичко рекламирање нарачателот мора да биде јасно означен.

Член 27

Платено политичко рекламирање не смее да се емитува во:

- вести и други дневно-информативни програми;
- детски, училишни и образовни програми;
- директни преноси од верски, спортски, културни, забавни и други настани;
- посебни информативни програми.

3. ПОСЕБНИ ИНФОРМАТИВНИ ПРОГРАМИ

Член 28

Во ден од професионалните новинарски принципи и стандарди при медиумското покривање на изборите, радиодифузерот кој ќе реализира посебни информативни емисии, треба да обезбеди рамноправен медиумски третман за сите организатори на изборната кампања, а времето за овој вид претставување пред публиката/гласачите треба да го избалансира согласно со принципите на пропорционалност, односно еднаквост утврдени во членот 6 од овој Правилник.

Член 29

Со цел публиката/гласачите објективно да се информираат за текот на изборната кампања, и заради заштита на новинарската професија од какво било политичко влијание за време на изборното медиумско претставување, посебните информативни емисии не смеат да се користат како облик на платено политичко рекламирање.

III ОБЈАВУВАЊЕ РЕЗУЛТАТИ ОД ИСПИТУВАЊА НА ЈАВНОТО МИСЛЕЊЕ

Член 30

При објавување резултати од испитувања на јавното мислење, радиодифузерите се должни да обезбедат доволно информации врз основа на кои јавноста ќе може да ја процени веродостојноста на испитувањето:

- да го наведат името на нарачателот кој го побарал и го платил испитувањето;
- да ја наведат институцијата што го извршила истражувањето;
- да ја наведат применетата методологија;
- да посочат показатели за големината и за структурата на испитаниот примерок;
- да го наведат датумот, односно периодот во кој е спроведено истражувањето.

Член 31

Резултати од испитување на јавното мислење се објавуваат најдоцна 5 дена пред денот определен за одржување на изборите.

Резултати од испитувања на јавното мислење спроведени на самиот ден на изборите не смеат да се објавуваат пред 19:00 часот, односно пред затворањето на избирачките места.

Член 32

Радифузерите не смеат да објавуваат резултати од ненаучни и од нерепрезентативни испитувања на јавното мислење, како што се гласање на гледачи или на слушатели преку телефон (телевоутинг), анкети спроведени на Интернет и слично.

IV ИЗБОРЕН МОЛК

Член 33

За време на изборниот молк, кој започнува 24 часа пред денот на изборите, а завршува во 19:00 часот на денот на изборите, односно со затворањето на избирачките места, престануваат сите облици на изборно медиумско претставување на организаторите на изборна кампања.

Член 34

Радиодифузерите и за време на изборниот молк продолжуваат да известуваат за изборите.

При известувањето во деновите на изборниот молк, ќе се смета дека радиодифузерите го прекршиле изборниот молк доколку емитуваат: информации и аудио и аудио-визуелни материјали во функција на нечија изборна кампања, или рекламни пораки преку кои се претставуваат партиски програми и партиски симболи, при што:

а) Под „информации и аудио и аудио-визуелни материјали во функција на нечија изборна кампања“ се подразбираат:

- Какви било информации и аудио и аудио-визуелни материјали во врска со кој било кандидат во изборниот процес, односно со кој било организатор на изборна кампања и на нивните изборни штабови;
- Информации и аудио и аудио-визуелни материјали во врска со политичари, со претставници на органите на власта, со државните институции и организации, и со правни и други лица на кои законски им е доверено вршење јавни овластувања, како и во врска со други субјекти чиј медиумски настап е во функција на изборната кампања и може да влијае врз одлуката на избирачите;
- Какви било облици на медиумско известување кои се, отворено или прикриено, во функција на изборната кампања, и можат да влијаат врз одлуката на граѓаните;
- Партиски ознаки, симболи или друг пропаганден материјал, насочени за или против кој било организатор на изборна кампања, односно претставник на органите на власта, на државните институции и организации и на правните и на другите лица на кои законски им е доверено вршење јавни овластувања;
- Изјави и соопштенија дадени од или во функција на: кандидат во изборниот процес, организатор на изборна кампања или политичка партија;
- Посебни информативни програми во кои учествуваат кандидати во изборниот процес, односно организатори на изборна кампања (политички партии, коалиции или групи избирачи со потврдени листи на кандидати), претставници на органите на власта, на државните институции и организации и на правните и на другите лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања и други субјекти, поврзано со изборната кампања или во функција на изборна кампања;
- Снимени програми или програми во живо, неповрзани со изборите, а во кои учествуваат или се појавуваат кандидати во изборниот процес, односно организатори на изборна кампања и/или претставници на органите на власта, на државните институции и организации и на правните и на другите лица на кои со закон им е доверено вршење јавни овластувања;
- Музички нумери, спотови или друг вид медиумски настапи на уметници кои во исто време се и кандидати во изборниот процес.

б) Под „рекламни пораки преку кои се претставуваат партиски програми и партиски симболи“ се подразбираат:

- Сите облици директен пристап на организаторите на изборна кампања до публиката/гласачите без оглед дали е без надомест т.е. бесплатно политичко претставување и/или со надомест т.е. платено политичко рекламирање во кое спаѓаат: огласи, соопштенија, политички изборни спотови, музички спотови што функционираат како химни на организаторите на изборна кампања, преноси или снимки од митинзи, средби и други настапи на организаторите на изборна кампања.

Член 35

Радиодифузерите можат да известуваат и за неправилности при гласањето како и за евентуални инциденти направени во или надвор од одредено гласачко место, при што:

- Објавуваат само проверени информации од официјални извори;
- Оние елементи на информациите од официјалните извори кои претставуваат прекршување на молкот (на пример: откривање идентитет на политички субјекти и/или на поединци вклучени во изборен инцидент) не смеат да се објавуваат до затворањето на избирачките места, односно до 19:00 часот;
- Кандидатите во изборниот процес, односно организаторите на изборна кампања, нивните набљудувачи и нивните штабови - не се сметаат за официјални извори;
- Радиодифузерите треба да внимаваат на можните злоупотреби, односно да не бидат самите искористени за вршење кампања на денот на изборите, преку известување за конструирани и за неосновани меѓусебни обвинувања од страна на кандидати во изборниот процес, од организатори на изборна кампања, од политички партии, од изборни штабови и од други субјекти;
- Доколку за одреден настан постојат изјави и соопштенија добиени од кандидати во изборниот процес, од организатори на изборната кампања, од набљудувачи, од изборни штабови или од претставници на политички партии, тие изјави треба да се емитуваат по затворањето на избирачките места, односно по 19:00 часот.

Член 36

На денот на гласањето, пред 19 часот, односно пред затворањето на избирачките места, радиодифузерите не смеат да емитуваат:

- Изјави на кандидати во изборниот процес, односно на организатори на изборната кампања, на лидери на политички партии, на носители на функции во органи на власта и на политичари;
- Изјави на граѓани и на други субјекти во функција на изборна кампања.

Член 37

Одредбите за почитувањето на изборниот молк се однесуваат и на објавувањето содржини на телетекстот, на РДС-от или на веб-страниците на радио и на телевизиските програмски сервиси.

V ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 38

Измени и дополнувања на овој Правилник се прават во писмена форма.

Член 39

Овој Правилник влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Со неговото влегување во сила престанува да важи Правилникот за рамноправен пристап во медиумското претставување за време на изборна кампања („Службен весник на Република Македонија“ бр.7/09).

Бр. 01-1597/1
21.04.2011 година
Скопје

Совет за радиодифузија на РМ
Претседател,
Зоран СТЕФАНОВСКИ, с.р.